

GLASNIK

Naročnina znaša:

celoletna K 4.—
pololetna „ 2.—
četrtletna „ 1.—
Posamezna šte. „ 0.10

Izhaja vsak petek.

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica šte. 6.

AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE.

Št. 26.

V Ljubljani, dne 26. junija 1914.

Leto VII.

Novi vojaški kazenski red.¹

Dne 1. julija 1914 se uveljavijo nove postave o vojaškem kazenskem redu, in sicer avstrijska, ogrska in bozensko hercegovska postava o vojaškem kazenskem redu za skupno c. in kr. armado, nadalje avstrijski in ogrski vojaški kazenski red za deželno brambo. Dolgo vrsto let je minulo, ko so te nove postave pripravljali, ki so primerne naši dobi. Vse države že imajo času primerne vojaške kazenske postave, razen Danske in Turčije.

Dozdaj se je delila pravica v naši armadi bistveno po določilih sodnega reda, ki ga je izdala še cesarica Marija Terezija, ki je vladala od leta 1740 do leta 1780. Ta kazenski red je določal, da se je moralo razpravljati tajno, pisмено, združeno je bilo sodno postopanje z močjo vojaških poveljnikov. Vojaški sodnik, avditor, je v eni osebi vodil proti obtožencu preiskavo in je sodil, bil je obtoženec tožnik in zagovornik. Izključeno je bilo zagovornišvo po tretjih osebah. »Sodni gospod« (poveljnik) je po svoji previdnosti sestavljal sodeče sodišče. Pravno ni bila zajamčena neodvisnost sodnikov in sodišč. Pravna sredstva (pritožbe), s katerimi bi se razsodbe do višje odločitve odgodile, so bila pravzaprav izključena. Priznati se pa mora, da se o pravičnosti in o nepristranskosti vojaških sodišč ni dvomilo, ker so tako sodni gospodje, poveljniki, avditorji in člani sodišč običajno resno svoje naloge izvajali, dasi se seveda ne more trditi, da bi ne bilo nikdar nobene pomotne razsodbe, ki jih lahko in jih tudi druge oblasti zgreše. Splošno znano je, da so poslovala kljub pomanjkljivim in zastarelim predpisom stara vojaška sodišča natančno, ker so avditorji izkušali sami tako popraviti, kar je zgrešila zastarelost postave.

Novo postopanje se naslanja na določila civilnih kazenskih postav v državi. Temelji na načelu, da brez tožnika ni sodnika, ločili so sodno oblast od upravne oblasti (poveljstva), postopanje je neposredno, ustno, javno. Ločeno postopajo sodniki, tožniki in za-

¹ Z novim vojaškim kazenskem redom se zelo izpremeni kazensko postopanje v naši armadi in v dež. bramb. Zdi se mi potrebno, da je o tej važni preosnovi tudi naše delavstvo poučeno, zato objavljam ta članek, ki ga ponemam po uradni »Dunajčanki« (Wiener Zeitung) dne 21. junija 1914, šte. 140. — M c. —

govorniki. Prosto se presoja dokazovanje in dopustno je zagovornišvo po tretjih osebah. Vojaška sodišča in vojaški sodniki so neodvisni in podvrženi zgolj postavi. Sodišče, ki sodi, se več ne sestavi na povelje, proti pravno pomotnim sodbam je v najširšem smislu dovoljena in uvedena pritožba.

Po novih postavah se morejo sodni kazni podvržena dejanja kaznovati le temeljem javne obtožbe po določilih kazenskega reda. Izključena je zasebna obtožba, a dosedanji slučajji, zaradi katerih so mogli zasebniki tožiti, se obravnavajo zdaj tako, da sme predlagati kaznovanje zasebni tožnik, samo pravice zahtevati kazni nima.

Lažji prestopki, ko se v posameznih slučajjih ne bi moglo razsoditi, da izgubi okrivljeni saržo, se lahko še vedno disciplinarnim potom kaznujejo, ker se je ta način izkazal tudi v starem postopanju in tako postopajo tudi v drugih državah.

Zahtevo za kaznovanje v imenu države stavijo od sodišč ločene tožiteljske oblasti, kakor so za to določena pri civilnih kazenskih sodiščih državna pravdnišva. Kot generalni vojaški pravnik posljuje pri najvišjem vojaškem sodišču in pri najvišjih sodiščih deželnih bramb generalni vojaški pravnik, ki je ministrstvu neposredno podvržen. Pri divizijskih sodiščih zastopajo obtožbo štabni ali višji častniki za pravno službo kot vojaški pravniki, pri brigadnih sodiščih pa častniki vojaškega stanja kot sodniški častniki. Vojaški pravniki in sodniški častniki so podvrženi pristojnemu poveljniku, ki jim more ukazati, da stavijo predlog za obtožbo. Drugega vpliva pa poveljnik na sodišče nima, kar dokazuje tudi okolnost, ker se razsodbe ne proglašajo več v imenu sodnega gospoda, marveč v imenu cesarja in kralja.

Vojaško kazensko sodstvo izvajati so poklicana v skupni c. in kr. armadi armadna in moranariška, v obeh dež. brambah pa brambovska sodišča. Brigadna sodišča, mornariška zborna sodišča in brigadna sodišča dež. brambe so podobna civilnim okrajnim sodiščem, sodnim dvorom prve instance, okrajna in deželna sodišča, civilne sodne organizacije odgovarjajo divizijska, admiralska in deželno brambrna divizijska sodišča, najvišjemu sodnemu dvoru pa odgovarjajo najvišji vojaški sodni dvor in oba najvišja sodna dvora deželnih bramb.

Brigadna sodišča tvorijo en stotnik - avditor kot »sodnijska ravnateljji in pa potrebno število sodnikov ali nad-

poročnikov avditorjev, nadalje pisarniško osebje. Divizijsko sodišče je sestavljeno iz enega podpolkovnika - ali majorja avditorja, nadalje mu pripada še en major avditor in potrebno število stotnikov in nadporočnikov avditorjev in pisarniško osebje. Najvišjemu vojaškemu sodnemu dvoru predseduje kak višji general vojaškega stanja kot predsednik, podpredsedniki so drugi generalni avditorji kot vodilni senatni predsedniki in senatni predsedniki in polkovniki avditorji kot svetniki. Justični častniki vodijo pri najvišjem sodnem dvoru tajništvo in zapisnike ter pomožna dela.

Brigadna (mornariška, zborna, deželno brambrna brigadna) sodišča poslujejo kot preiskovalna in kakor sodeča sodišča, kadar gre za lahke in srednje prestopke moštva in jih lahko tudi divizijska sodišča vporabljujejo kot poizvedovalna sodišča za tiste kazenske slučaje, ki so jih pristojna divizijska sodišča razsojala. Divizijska (admiralitetna - deželno brambrna divizijska) sodišča so preiskovalna in sodeča v vseh slučajjih, ki so odvzeti brigadnim sodiščem in so tudi prizivna sodišča glede na razsodbe brigadnih sodišč. Najvišji sodni (deželno brambrni) dvor razsoja v drugi in v zadnji instanci v slučajjih, če se vložijo ničnostna pritožba in o pritožbah proti razsodbam divizijskih sodišč.

Sodeče sodišče je namišljeno kot sodišče prisednikov in je sestavljeno iz sodnikov po poklicu in iz sodnikov lajkov, ki niso sodniki po poklicu. Sodniki laiki se določijo začetkom vsakega leta, da je tako zajamčena nepristranskost pri sestavi sodnega dvora. Sodeče sodišče prve instance se naziva vojno sodišče. Razpravo vodi justični častnik, brigadnemu sodišču se priklonita dva, divizijskemu sodišču štiri častniki vojaškega stanja, najvišji skrbi kot predsednik, da se vzdržita disciplina in red. Šarže sodnikov laikov se ravna po obtoženčevi šarži. Nihče med sodniki laiki ne sme imeti nižje šarže kakor obtoženec. Če ne spada obtoženec k vojaškemu stanju, vstopijo v sodeče sodišče častniki ali uradniki njegove stanovske skupine in odpade določeno število častnikov vojaškega stanja. Na ta način se vpoštevata stanovsko zadržni značaj vojaškega sodnega dvora.

Če sodi divizijsko sodišče kot vzklicno sodišče, se ojači število članov juristov. Častnik, ki vodi razpravo, mora biti štabni častnik in se mora

mesto po činu najmlajšega sodnika laika pritegniti še drugi sodnik pravnik.

Senati najvišjega sodnega dvora zborujejo pod vodstvom predsednika ali podpredsednika in vodilnega senatnega predsednika, ki vodi razpravo, nadalje treh svetnikov in iz dveh generalov ali polkovnikov vojaškega stanja. Kadar razsoja najvišje sodišče o kaki razsodbi, v kateri gre le za formalne ničnostne razloge, razsoja le senat, v katerem se nahaja vodilni senatni predsednik ali kak senatni predsednik kot voditelj razprave in iz štirih svetnikov. V takih slučajjih odpade priklopitev sodnikov laikov.

Predpisi o vporabi jezika so edina točka, v kateri se razne postave o vojaškem kazenskem redu razločujejo. Soglašajo le v tem, da vojaške pravne oblasti vporabljujejo v notranji službi skozi in skozi službeni jezik, torej v skupni armadi in v c. kr. domobranstvu nemščino, v kraljevem ogrskem brambstvu ogrščino, v hrvaško slavonskem delu hrvaščino. V ostalih točkah se pa morajo vojaške kazenske pravne postave glede na jezikovne predpise deliti v štiri ločene skupine.

Prvo skupino tvorita avstrijski vojaški kazenski red skupne armade in za c. kr. deželno brambo. Kot sodni jezik velja redno službeni jezik. Če pa zaslišanec ali tisti, ki se obvesti, ni več službenega jezika, se razpravljata z njim v njegovem jeziku, če je ta v Avstriji običajen in če se lahko brez težav k razpravi pritegnejo dotičnega sposobne uradne osebe, če to ni mogoče, se pozove tolmač. Najvišji sodni dvor razpravlja o slučajjih, ki spadajo v navedeni postavi, v službenem jeziku.

Drugo skupino tvori ogrski vojaški kazenski red za skupno armado, po katerem je sodni jezik na Ogrskem vedno ogrski, na Hrvaškem, Slavoniji pa hrvaški. Le v razpravah z osebami, ki ne znajo ogrsko (hrvaško), so pa službenega jezika v besedi večti, se razpravlja v službenem jeziku. Ti predpisi veljajo tudi za iz Ogrske izvirajoče razprave najvišjega vojaškega sodnega dvora, o slučajjih iz Hrvaške, Slavonije se pa pri tem sodnem dvoru razpravljata vedno v službenem jeziku.

Tretjo skupino tvori bosensko hercegovski vojaški kazenski red za skupno armado. Tu je vedno sodni jezik služben jezik, a srbohrvaščini se prizna ista pravica kakor v Avstriji jezikom narodov.

V kraljevi ogrski deželni brambrni velja za sodni jezik ogrski (hrvaški) službeni jezik.

Kako so ujeli roparja Vasqueza.

Angleško C. Richardson. — Slovensko dr. J. K.

Nekega dne, neposredno po njegovem odhodu iz San Quintina, potem ko je bil šest let zaprt tam, je stopil Vasquez v to malo meksikansko krčmo. Več tednov zaporedoma sem ga videl tam. Za me pa za moje prijatelje je imel komaj kak pogled; svoj smeh je ohranil za senjorito. Ljubka Pepita s svojimi kakor oglje črnimi lasmi in olivnim licem, ki so ga ožarjale lepe oči, ga je trdno držala — nekaj časa. Sreča bi bila za Kalifornijo in njene mirne prebivalce, ko bi ga bila za vedno!

Vasquez je bil kmalu utrujen od poštenega življenja. Lopovski nagoni so dobili oblast nad njegovo boljšo naravo in bežal je v hribe nad Los Angeles, da začne zopet svoje roparsko delo. Uboga, drobna senjorita je vzdihovala.

Med tem sem imel neko kupčijo s konji in pogodbo smo podpisali v tisti mali meksikanski sobici. Konji, ki so bili moji, so bili namenjeni blizu Tres Pinos, ne daleč od reke San Benito. Lahko bi bil poslal naročilo svojemu agentu, naj kupcu izročijo konje, toda imel sem v obližju še druge opravke, ki jih je bilo treba osebno izvršiti, in zato sem sklenil, da grem tja s pošto in

osebno izročim svoje naročilo agentu. Pisal sem ga špansko — agent je bil Meksikanec.

Mirno smo se vozili nekega meglenega večera ob ropotu koles in kozist ničesar hudega ne sluteč, ko se prikaže ob stranski poti pet oboroženih, odločnih mož. Na kratko ukažejo vozniku, naj obstane in napeta puška je zadostno podpirala to povelje. Obstali smo.

Šest mož in en Kitajec nas je bilo notri in dva zunaj — popolnoma dovolj za boj, da bi napadnike primerno sprejeli, toda kdove koliko jih je bilo z roparji v zvezi.

Padli smo jim v kremplje in brž so nas potlačili na tla brez vsakega ozira na oliko. Vasquez in njegovi oboroženi lopovi so nas položili šest črevljev enega od družega, z obrazom proti tlam; medtem so nam pa pobrali naše orožje in izpraznili žepe. Kitajec, ki gotovo ni poznal, v kakšni nevarnosti je, je poizkusil se upreti. Na mestu so ga ubili.

Roke so nam na hrbtu zvezali z usnjatimi vrvicami; tudi noge so nam tako zvezali. Jaz sem imel dvomljivo čast, da me je Vasquez sam zvezal. Ko me je napol kvišku obrnil, se mi je satansko zasmijal, češ, da me pozna. Zarežal se je, ko mi je izvlekel zlato lovsko uro in verižico, še bolj pa, ko je čul od nekega svojega tovariša, kateremu je dal čitati moje naročilo o konjih. Vzel

ga je sam v roke, da bi dognal, kaj je pisanega, toda ni mu šlo, ker je znal samo prav slabo čitati. Moji konji so se pasli komaj eno uro brze ježnje odtod in jaz sem čutil, da so bili izgubljeni zame.

Nato so zmetali na nas odeje, da bi zakrili, kam se bodo obrnili, prestrelili so še kočijo in naglo odšli.

Vasquez je vedno na ta način ropal. Vedno je svoje žrtve na tak način vezal; po tem so ga poznali in zato sovražili. Noben drug kalifornijski lopov ni imel tako natančne metode.

Več ur smo brez moči tako ležali na zemlji. Ob silnem trudu sem se valjal proti nemu svojih nesrečnih tovarišev in pričel s svojimi napol mrtvimi rokami do njegovih zapesti, toda dolgo časa je prešlo, preden sem mu mogel razvezati voz, ki jih je držal. Šele z zobmi se mi je naposled posrečilo, da sem ga razrezal. Potlej sem prišel jaz na vrsto. Z oslabljenimi rokami je zelo težko delal; moral je z zobmi na pomoč; jaz sem mu dejal navodila in končno sem bil prost.

Druge sva seveda hitro rešila. Brž ko mi je začela krožiti kri po nogah, sem odhitel proti Tres Pinos. Izposodivši si konja od starega prijatelja Davida, ki je prebival v tem selu, sem hitro odjahal k svojemu agentu.

Prepozno! Vasquez je bil več ur prej tukaj. On, ali pravzaprav dva njegovih tovarišev sta pokazala in smehu in zapu- no moje naročilo in sta se izgubila varno in urno z živalmi, ne da bi vzbujali najmanjši sum.

Do meksiške meje blizu Duranga sem jih sledil; ker jih pa dotam nisem dohitel, sem izprevidel, da bi bilo brez haska iti čez mejo. Preveč razlogov sem imel za sodbo, da je njihova pot šla na meksiški sejm in tako v roke brezvestnih prekupcev.

Pol premoženja mi je vzel Vasquez in vrh tega mi je prizadjal silne bolečine in neznosno sramoto. Sklenil sem, da poizkusim vse, da poderem to človeško divjo mačko na tla.

Jezen se vrnem v Frisco k svojemu poslu. Skrbno sem pazil tam na malo meksiško gostilno in drobno senjorito Pepito v nadi, da zadenem kdaj v obližju na Vasqueza, toda nikoli ga nisem videl. Od časa do časa sem čul razno šepetanje o banditovih potih in glasno hvalo njegovega poguma; o njem se je govorilo po vseh plesiščih in pivnicah od Santa Clara do Los Angeles.

V ti dobi se je pojavila lepa, polkrvna ženska, ki je dobila kmalu veliko in važno vlogo v roparjevem življenju. Bila je žena Vasquezovega prvega poročnika, Leiva, ki je imel važno

Zagovarjanje po tretjih osebah se v obširnem obsegu dovoljuje in sicer ne le šele potem, ko se dvigne obtožba, marveč že v poizvedovalnem postopanju. Če se glasi obtožba na težjo kakor petletno kazen, mora imeti toženi zagovornika pri glavni razpravi, če ne je razprava nična. Nadalje se mora naročiti zagovornik, če smatra to kot potrebno poveljnik, voditelj razprave ali sodeče sodišče, če za to prosi postavni zastopnik mladoletnega toženca ali če to prosi obtoženec sam. Zagovornik se uradoma naroči ali izvoli, v prvem slučaju se kolikor mogoče ozira na želje toženca. Razvem pri brigadnih sodiščih se smejo uradoma določiti le prava zmožni zagovorniki izvzemši, če toženeec drugače želi. Vsak obtoženec sme ne glede na svoje premoženjske razmere zahtevati, da se mu uradoma določi zagovornik. Aktivni vojak kot zagovornik dobi le službeno mu pripadajoče potne stroške, drugim uradnim zagovornikom povrne država potrebne dejanske izdatke.

Zagovorniki so: aktivni častniki justične službe in vojaškega stanja, aktivni aspiranti za vojaško pravosodno službo, nadalje aktivni častniki drugih stanovskih skupin in aktivni vojaški uradniki za svoje svoje službe, končno tudi odvetniki, ki so vpisani v vojaški zagovorniški seznam in neaktivni častniki pravosodne službe.

Vsak deželnoobrambni minister vodi dva seznama vojaških zagovornikov, enega pa sodišče skupne armade, enega pa deželnoobrambna sodišča svojega državnega ozemlja; vojni minister vodi nadalje tudi seznam bosensko hercegovskih vojaških zagovornikov. Pri vpisu in izbrisu postopajo vojaški ministri sporazumno s prizadetimi najvišjimi civilnimi pravosodnimi upravami.

Predpostopanje mora dognati, če naj se dvigne obtožba ali ne. Od predpostopanja civilnega kazenskega reda se razločuje v tem, ker je vodijo redno pravniški organi in se prepuste preiskovalnemu sodniku šele, če to kaže z ozirom na težaven slučaj in če se morajo prej zapriče priče, izvesti ogledi ali če se mora kaj zapleniti. Ako naj se poizvedbe izvedejo po sodnji, so mero-dajni le navedeni razlogi, medtem ko se v civilnem kazenskem postopanju mora pri težkih kazenskih slučajih izvesti sodna preiskava, izključena je pa pri predstopkih, o katerih razsoja okrajno sodišče.

Najvažnejša prisilna in zavarovalna sredstva proti obtožencu so preiskovalni in svarilni zapor, ki se moreta določiti le pod v postavi navedenimi pogoji in ki se morajo kolikor mogoče okrajšati. Aretovanec mora biti zaslišan v 24 urah in se mora poučiti, da ima pravico, da se pritoži proti preiskovalnemu zaporu. Na proste noge proti kavciji se obtoženec iz zapora ne izpusti, ker bi to vojaškim razmeram ne bilo primerno.

Glavna razprava mora biti javna, ker tvori težišče celega postopanja. Javnost se pa lahko izloči, če je v nevarnosti mravnost, javen red, državna varnost ali vojaškoslužbene koristi; nadalje se izključi tudi v postopanju radi razžaljenja časti ali radi izsiljevanja v interesu časti in dobre imena prizadetega, končno v vseh slučajih, če stranke soglašajo in če vojno sodišče pritrudi.

Pri razpravah, ob katerih je javnost izključena, ker je v nevarnosti dr-

žavna varnost ali pa vojaško službene koristi, lahko sodišče navzočim osebam naroči, da morajo molčati. Kršitev te prepovedi se kaznuje.

Na podlagi glavne razprave po prerakanjih izreče vojno sodišče razsodbo, ko prosto premotri v glavni razpravi ustmeno in neposredno podane dokaze. Proti razsodbi so na razpolago ista pravna sredstva, kakor pri civilnem kazenskem postopanju; lahko pa tudi kar v civilnem kazenskem redu ni dopuščeno, toženec proti oprostilni razsodbi vložiti ničnostno pritožbo, če je bil oproščen le radi okoliščin, ki kazen izključujejo ali jo odpravijo, medtem ko on trdi, da njegovo postopanje sploh ni kaznivo ali da se mora po nižji kazenski postavi presojati, kakor ga je nepravilno vporabljal postavno sodišče smatralo.

V vojski in na morju je postopanje razmeram prilagodeno preprostejše postopanje, a na morju ostanejo ob miru čuvana načela rednega postopanja. Sodeča sodišča se nazivajo poljska vojna sodišča, praporska vojna sodišča na posameznih misijskih ladjah pa ladjina vojna sodišča.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

DAJTE LJUBLJANSKEMU TOBAČNEMU DELAVSTVU, KAR MU GRE!

»Slovenec« z dne 22. t. m. piše: Cesar je potrdil sklep deželnega zbora, da Spodnja Šiška preneha biti samostojna občina in se priklupi Ljubljani k 3. kolodvorskem okraju. S tem preneha samostojna občina Spodnja Šiška, Ljubljana pa se za toliko poveča. Po inkorporaciji občine Spodnja Šiška je izvršen prvi korak za ustanovitev »velike Ljubljane« s to združitvijo pridobi Ljubljana do šest tisoč novih prebivalcev in izdaten prirastek ozemlja — pa tudi bistveno ojačenje davčne moči. S tem so se obeenm otvorile našemu mestu nove možnosti razvoja. Pri kraju so stari časi, ko je veljala pesmica »Stoji, stoji Ljubljanca, Ljubljanca — dolga vas.« Ljubljana raste, Ljubljana se razvija, Ljubljana stopa iz malomestnega miljeja ven v vrsto večjih mest. Baš to je pa edino pravo pot, da otme Ljubljana iz dosedanje letargije in da se ji omogoči razvoj, ki bo ustrezal življenjskim potrebam ljubljanskega prebivalstva — na drugi strani pa privedel naše glavno mesto do tistega imenitnega staleža, ki mu ga želimo vsi resnično napredni Slovenci. Čim večja je Ljubljana, tem večji je tudi njen pomen s stališča Slovenstva. Večja Ljubljana je pa tudi predpogoj za vlikopotezno mestno gospodarstvo, ali bolje rečeno, za velikopoteznejšo gospodarsko in finančno politiko, ustrežajočo potrebam vseh slojev prebivalstva. Po tej poti je iskati rešitve Ljubljane iz žalostnega položaja, v katerega so jo liberalni mestni gospodarji v treh desetletjih svojega nesrečnega gospodarstva spravili. Izražamo nado, da se začne nova doba v razvoju Ljubljane. V tem znamenju pozdravljamo nove ljubljanske meščane, četudi so po ogromni večini nam nasprotnega političnega mišljenja. Vemo, da bodo ojačili, bistveno ojačili nam sovražno politično strujo. A vendar pomenja nov element, ki bo dal impulz za napredek in razvoj Ljubljane, ki pod sedanjo večino stagnira. Ljub-

ljana se veča, Ljubljana se odpira razvoju in napredku. Z inkorporacijo Šiške je k temu doprinesla svoje Slovenska Ljudska Stranka, ki je to izvojevala proti najostrejšemu odporu združenih liberalnih strank: slovenske in nemške. S tem je izvršila Slovenska Ljudska Stranka delo velikega narodnogospodarskega pomena za središče slovenske dežele.

Ker se je števeilo ljubljanskega prebivalstva znatno pomnožilo, trdno pričakujemo, da zdaj glavno ravnateljstvo stori svojo dolžnost in pomakne ljubljansko tobačno tvornico v višji plačilni razred. Naše organizacije so tozadevno že vložile prošnje na pristojne oblasti!

PRORAČUN ZA LETO 1914.

Kakor znano, je doposlala vlada predsedniku poslaniške in gospodske zbornice državni proračun za leto 1914/15, to je za dobo od 1. julija 1914 do 30. junija 1915. Ta proračun bo najbrže uveljavljen s § 14., ker je, kakor znano, državni zbor radi požrešnosti Nemcev, ki Slovanom ne privoščijo, kar jim gre, odgoden, ker hvala Bogu, Slovani tudi nočemo požirati vseh brč, s katerimi nas Nemci sujejo. Vsi dohodki tobačnega proračuna so proračunani za leto 1914/15 s 355.507.600 K in sicer je bo 23.863.100 K več, kakor leta 1913. Izdatki so pa proračunani s 116.622.000 K, leta 1913. je znašala ta vsota 117.769.070 K, znižali so se torej za 1.107.070 K. Dobička misli napraviti tobačna režiija leta 1914/15 238.845.600 kron, torej za 24.970.170 K več kakor leta 1913, ko je znašal 213.875.430 K.

347.500 kron manj delavstvu.

Delavstvo umevno najbolj zanimo tista postavka, ki določi, koliko da se za fabrikacijske izdatke proračunava. Za leto 1913. so proračunali fabrikacijske izdatke z 41.572.500, za leto 1914/15 jih pa proračunavajo z 41.225.000 kronami, torej so se znižali za 347.500 kron. Glavno ravnateljstvo v svojem tozadevnem poročilu baha, da se proračunava 347.500 K manj zato, ker se je vsota izpačanih plač znižala in ker se je s stroji doseglo, da ni bilo potrebno sprejemati v delo novih delavcev za tiste delavce, in delavke, ki so umrli ali pa bili vpokojeni. Pri delavskih plačah torej glavno ravnateljstvo varčuje, dasi so n. pr. plače osobito pri moških delavcih naravnost škandalozne in zaslužijo v naši ljubljanski tobačni tvornici moški delavci le po 16 kron 50 vin. na teden.

Značilno je, da glavno ravnateljstvo ravno pri delavstvu izkuša varčevati. To varčevanje vpije v nebo. Človekoljubno glavno ravnateljstvo ne sprejema novih delavk in delavcev, pač pa zahteva, da mora zdaj delavstvo veliko več delati, kot prejšnje čase. Teh privarčevanih stotisočakov se drže kletve, jeza in obup delavstva, ki kolne sedanjega glavnega ravnatelja, sodelavca judovskih listov, ki po judovskem zgledu sesa delavski mozeg in delavsko kri. Njemu to seveda ni mari, saj dobiva letne plače 22.000 kron, pa še smodke zastonj, a ne bi hoteli sedeti na njegovem mestu, ker sedanja glavni ravnatelj, ta judovski hlapec, varčuje na način, ki kliče v nebo za maščevanje.

Požrl pa ni samo delavstvu teh stotisočakov, marveč požrl je tudi delovodjam in slugam 4000 kron na raznih nagradah, ki se znižujejo.

poročnik in z dvema drugima lopovoma Castrom in Morenom.

Torišče njegovih zločinov so bile zdaj divje, nepristopne višave nad Los Angelos blizu San Benito Peak. Kagitan Soto je tudi ropal po tem okraju in Vasquez je zdaj združil svoje sile s svojim starim voditeljem.

Neodložljivi opravki so me zadržali ob tem času v Čikagi in dalje časa nisem mogel izpolniti svoje želje, da bi šel v Los Angelos in iztrebil človeško kugo. Ko sem se vrnil v Frisco, sem slučajno z velikim zadovoljstvom slišal, da sta bila kapitan Sohto in njegov podglavar, polukrvni Procopio, vjeta, nemilo pa me je zadelo, ko sem čul, da je Vasquez zopet srečno ušel roki postave.

Zopet sem zapustil za nekaj časa Frisco, in ko sem iznova prišel v to mesto, me je prva reč, ki sem jo slišal, osupnila. Soto in Procopio sta pobegnili iz San Quentina.

Pripomnim naj, kako je nižje meksiško ljudstvo rajalo v veselju, toda strašne kletvine so napolnjevale zrak malo za tem, ko je prišla novica, da je policijski ravnatelj Morse iz San Frančiška skrbno zasledil Sota in ga z varnim strelom poslal nanaglo na drugi svet. En lopov je dobil svoje plačilo.

Plače uradništva zaposlenega pri c. kr. tobačni režiiji.

Glavno ravnateljstvo.

Plače pri glavnem ravnateljstvu zaposlenega osebja so znašale 863.000 kron, če se odtegne 2% odbitek 17.260 kron, se je izplačalo v ta namen 845.740 kron. Glavni ravnatelj je v IV. činovnem razredu. Njegova plača znaša 16 tisoč, aktivitetna doklada pa 6000 kron. Poleg njega opravljata takozvano konceptno službo 2 dvorna svetnika, ki sta uvrščena v V. činovni razred in imata skupno plače 20.000 kron, 4400 K pa aktivitetnih doklad. 7 višjih finančnih svetnikov VI. činovnega razreda dobiva plače 49.934, aktivitetnih doklad pa 12.880 kron, 7 finančnih svetnikov v VII. činovnem razredu dobiva plače 37.150, aktivitetnih doklad pa 11 tisoč 270 kron. 11 finančnih tajnikov v VIII. činovnem razredu dobi 42.400 K plače, 15.180 kron pa aktivitetnih doklad, 11 finančnih komisarjev v IX. činovnem razredu 33.184 kron plače, 13.200 kron aktivitetne doklade in 7 konceptnih praktikantov 8400 K podpore. Konceptnih uradnikov je torej 57. Tehnično osebje glavnega ravnateljstva šteje 2 stavbna svetnika v VII. činovnem razredu, ki dobivata 10.750 kron plače in 3220 kron aktivitetne doklade, 3 višji inženirji v VIII. činovnem razredu dobe plače 11.000 kron, 4140 K pa aktivitetne doklade, 3 inženirji v IX. činovnem razredu dobe 9067 kron plače in 3600 kron aktivitetne doklade, 3 inženirski adjunkti v X. činovnem razredu dobe 6850 kron plače in 2880 kron aktivitetne doklade. V tehnični delavnici ali laboratoriju je nastavljen en ravnatelj XII. činovnega razreda s 5350 K plače in 1610 K aktivitetne doklade, 1 adjunkt IX. činovnega razreda s 3000 K plače in 1200 K aktivitetne doklade in 2 oficijala X. činovnega razreda s 4800 K plače in 1920 K aktivitetne doklade.

V oddelku tvorniških nadzornikov sta 2 višja nadzornika XI. činovnega razreda, ki dobivata letne plače 12.800 in aktivitetne doklade 3680 kron in 2 nadzornika, ki dobivata 9600 kron plače in 3220 kron aktivitetne doklade.

Za opravo nastavljeni ravnatelj je uvrščen v VIII. činovni razred. Plače dobiva 3600 K, aktivitetne doklade pa 1380 kron.

Računsko osebje šteje 52 uradniških mest, in sicer je uvrščen 1 višji računski svetnik v VII. činovni razred s 5100 k plače in 1610 k aktivitetne doklade, 7 računskih svetnikov VIII. činovnega razreda dobiva 27.8000 kron plače in 9660 kron aktivitetnih doklad, 13 računskih revidentov IX. činovnega razreda dobiva 41.650 kron plače in 15.600 kron aktivitetnih doklad, 12 računskih oficijalov X. činovnega razreda z 28.934 K plače in 11.520 K aktivitetne z 28.934 K plače in 11.520 K aktivitetnih doklad, 12 računskih asistentov XI. činovnega razreda z 22.234 K plače in 8640 kron akt. doklad in 7 računskih praktikantov dobiva 5600 kron.

Pisarniško osebje šteje 46 oseb in sicer ravnatelja pomožnih uradov v XI. činovnem razredu, ki dobiva letne plače 4400, akt. doklade pa 1380 kron, 7 pisarniških adjunktov IX. činovnega razreda dobiva 21.501 K plače in 8400 kron akt. doklad, 7 pisarniških oficijalov X. činovnega razreda dobiva 16100 kron plače in 6720 kron akt. doklad, 7 kanclistov XI. činovnega razreda dobiva 11.800 kron plače in 5040 kron akt. doklad, 24 pisarniških oficijantov, ozir. oficijantinj pa 42.528 kron.

Pri blagajni glavnega ravnateljstva je nameščenih 5 uradnikov, in sicer 1 blagajnik VIII. čin. razreda z letno plačo 3600 kron in 1380 kron akt. doklad, 1 kontrolor IX. činovnega razreda s 3200 K plače in 1200 K akt. doklad, 1 blagajniški adjunkt IX. čin. rezreda z 2800 K plače in 1200 K akt. doklad, 1 blagajniški oficijal X. čin. razreda z 2234 K plače in 960 K akt. doklad in 1 blagajniški asistent XI. čin. razreda z 1800 K plače in 720 K akt. doklad.

V ekonomatu dobiva ravnatelj VIII. čin. razreda 3600 K plače in 1380 kron akt. doklade, kontrolor IX. čin. razreda pa 2834 K plače in 1200 K akt. doklade.

Prideljena sta pa glavnemu ravnateljstvu še 2 tajnika VIII. čin. razreda s 7600 K plače in 2760 K akt. doklade, 5 adjunktov IX. čin. razreda s 15.134 K plače in 6000 K akt. doklad, 1 oficijal X. čin. razreda z 2400 K plače in 960 K akt. doklade in 7 asistentov XI. čin. razreda z 12.834 K prale in 5040 K akt. doklade.

Nadalje je še pri glavnem ravnateljstvu 1 delovodja v kemičnem laboratoriju s 1500 K plače in 825 K akt. doklad, 1 vratar in 23 uradnih slug dobi 29.989 K plače in 16.494 K akt. doklad.

stopnjo v meksiški Kaliforniji, in je bil Vasquezu v sorodu.

Brhka senjora Rozalija se ni brigala za nobeno reč, nego za to, da bi si ohranila zanimanje svojega čednega Vasqueza. On je bil njen junak.

Namesto da bi rabila svoj nežni vpliv v to, da bi ga pripeljala na pravo pot, mu je dajala pogum, da, pomagala mu je pri najnesramnejših in najdrznejših podjetjih in ga je tako gnala v neizogibno pogubo.

Zaupna senjorita v meksiški pivnici je naposled tudi slišala o tem in od takrat je jela hujšati in bledeti. Jaz sem spoznal vzrok na učinku, dasi ni ničesar rekla. Svitle oči so ji ohranile še prejšnji ogenj in kadar je padlo ime Vasquez, kar se je večkrat zgodilo, so se ji trenutno divje zabiskale. Čakal sem, ker poznam meksiški značaj. Vedela je, da sem izgubil svoje konje in iz tega je nekako sama po sebi vzrastla med nama medsebojna simpatija. Večkrat me je polzamišljeno gledala, kot bi si ne bila gotova. Nekega dne ji je pa srce prekipelo in začela je govoriti.

Dan za dnem sva se tolažila in v mali sobici sva razvijala in kovala načrte, kako bi mogla oba priti do zadoščenja, ki sva si ga tako silno želela. Preden sva se lotila izvršitve svojega načrta, so pa Vasqueza vjeli in v tretje

zaprli v San Quentinu. Kazen štirih let pa ni vrnila meni konj, in tudi ni osvobodila dežele te človeške zveri.

Koncem treh let ga je nespametna gosposka ob njegovi obljubi, da se bo poboljšal, pomilostila. Vasquez je bil prost.

Brž je jel obiskovati malo gostilno in Pepita, ki se je bila razvila v brhko dekle, ga je sprejela — neverjetno — z vsemi znamenji zadovoljstva in na videz, kakor da je na svoje sovraštvo pozabila. Bog ve, kakšne laži je šepetal njenemu zaupnemu in in neizkušnemu ušesu, toda tako je bilo. Gotovo mu je toplo očitala njegovo dvomljivo zvezo s senjoro Rozalijo, toda vse je kazalo, da se mu je posrečilo s svojim lizunstvom ukrotiti njeno zbadanje. Pač ni dvoma, da ga je njen dobrotni in resni vovski vpliv močno nagibal k boljšemu in plemenitejšemu življenju, ker je bil tu miren in dostojen in je nekaj časa redno zahajal v cerkev. Morda je bila to naloga, ki jo je hotela Pepita izvršiti. Toda v nekem slabem trenutju so se vzbudili Vasquezovi nizki nagoni. Začel je poslušati svojega črnega angela, Rozalijo, in je padel, — padel globlje nego kdaj prej.

Pod silnom vplivom te zlobne ženske se je združil s svojim bratrancom Leivom, ki je zopet nastopil kot njegov

Plače uradništva in nadzornega osebja v tobačnih tvornicah.

Tobačne tvornice so v Bavču, Budjevicah, Fürstenfeldu, Godingu, Hajnburgu, Halleinu, Opavi, Jagielnici, Johahimovem, Celovcu, Krakovu, Ljubljani, Landskronu, Lincu, Monasterzyski, Novem Jičinu, Piseku, Rovinju, Saccu, Svacu, Sedlecu, Steinu, Sternbergu, Taboru, Tahavi, Dunaju (Ottakring, Rennweg), Winniki, Zablotow, Cvitava.

Glavno delo tobačne režije je pač na ramah uradništva v tvornicah, nadzornega osebja in pa delavstva. Če bi primerjali delo uradništva po tvornicah z delom pri glavnem ravnateljstvu, bi prišli do zaključka, da je pri glavnem ravnateljstvu veliko preveč uradništva. Tam naj bi glavni ravnatelj varčeval, ne pa pri delavstvu. V vseh 30. tobačnih tvornicah je 12 ravnateljev VI. čin. razreda, ki dobe 84.600 K plače in 14.904 K akt. doklad, 18 ravnateljev VII. čin. razreda dobi 90.550 K plače in 16.905 K akt. doklad, 12 podravnateljev VII. čin. razreda dobi 60 tisoč 750 K plače in 13.363 K akt. doklad, 18 podravnateljev VIII. čin. razreda pa dobi 69.167 K plače in 14.067 K akt. doklad.

Nadalje je zaposlenih v tobačnih tvornicah 39 tajnikov VIII. čin. razreda, ki dobe 147.634 K plače in 36.018 K akt. doklad, 89 adjunktov IX. čin. razreda, ki dobe 272.167 K plače in 68.640 kron akt. doklad, 96 oficialov X. činov. rezreda z 231.550 K plače in 59.136 K akt. doklad, 96 asistentov XI. čin. razreda s 172.084 K plače in 41.400 K akt. doklad, 40 praktikantov dobi 42.800 K, 10 pisarniških oficiantinj 11.458 kron, 325 delovnih mojstrov in delovodij 445 tisoč 493 K plače, 147.871 K akt. doklad in 5800 K drugih dohodkov, 60 vratarjev in slug dobi 79.307 K plače, 26.247 kron akt. doklad in 800 kron drugih nagrad.

Slovenski železničar.

Kaj nam je pričakovati? Ker si više v kraljevini Češki Čehi in Nemci v laseh, je bil avstrijski parlament dejan na policio in vlada je poverila državno gospodarstvo njej popolnoma pokornemu — paragrafu 14. Zaradi češko-nemskih pričkanj so ljudskim zastopnikom zavezana usta, brezustavno se pobirajo živi in državni davki, se delajo dolgovi na račun državljanov ter dobočajo izdatki. Časopisi so zadnji čas prinesli vest, da je vlada predložila zbornici proračun za leto 1914/1915 s pripombo, da upa, da se zborničnemu predsedniku dr. Sylvestru posreči sprava na Češkem in zopetna delazmožnost parlamenta. Vladi nad vse udana »Neue Freie Presse« piše o tem svečanem dogodku v precej zaničljivem tonu in za njo capljajo tudi drugi meščanski listi, grajaje postopanje vlade grofa Stürkhaha; v Budimpešti pa so vsi delegati brez izjeme dovolili isti vladi vse, česar je želela. Tam je namreč bil čas vlado prisiliti, da nastopi zopet ustavno pot. Obstoječim razmeram podoben pa je tudi predloženi proračun, ki zanemarljiva državne kulturne potrebe popolnoma, da prihrani kolikor mogoče veliko za vojaške potrebe. Za zgradbe, nabavo voz in lokomotiv na državnih železnicah je v primeri k lanskem letu letos za 10 milijonov kron manj proračunano. Vseučiliške potrebščine so pristržene za 300 tisoč kron, gradbe drugih šol naj se pocenijo oziroma skrčijo za 700 tisoč kron, za povzdigo obrti je črtanih 150 tisoč kron in za pol milijona manj je proračunano za nabavo poštinih avtomobilov in svrhu zboljšanja poštinih zvez v goratih krajih. Tako gre naprej, v celem proračunu je polno takih dokazov, da vlada nima ne volje in ne zmisla za gospodarski razvoj države. Železniško ministrstvo proračuna za tekoče leto za nove stavbe in izpopolnitev obrtnih sredstev 120 milijonov kron, lani 130 milijonov. 5 milijonov naj bi se prihranilo pri zgradbah, pri nabavi novih vagonov 6.200.000, 350 tisoč s popolnim ustavljenjem opreme vozov z značnimi zavorami, omeje se na zadnje tudi naprave za varnost vozečih vlakov. Kakor vse kaže, stojimo pred dejstvom, da nas čakajo še veliki izdatki za vojaške namene in da plovemo s polnim parom v žalostno bodočnost. O personalnih izdatkih nam poročila sicer nič ne povedo, bodimo pa pripravljani, da železničarji nimamo pričakovati medenih časov.

Dr. J. Krek:

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

Gorje. Naša skupina J. S. Z. je morala preložiti svoj nameravani javni shod dne 28. junija na negotovi čas, in sicer zato, ker bo omenjeni dan na Bledu velika gasilska slavnost. Ker

smo si z Blejci najbližji sosedje, se bomo Gorjanci te slavnosti udeležili polno številno, posebno ker je novo gasilno društvo Blejsko (Mlino) član naše deželne gasilske zveze. Zato naznanjamo vsem našim članom in prijateljem, posebno železniškemu osebju, naše Bohinjske proge, ki so se že osebno vabili na ta shod, da shoda omenjeni dan ne bo, ampak poznejši čas, kar se vam pravočasno v »Naši Moči« naznani. — Odbor skupine Gorje.

Iz Tržiča. Naša skupina J. S. Z. bo imela v nedeljo 28. junija svojo veliko vrtno veselico, spojeno s tombolo in raznimi zabavami. Ker se je slavno občinstvo vsako leto v obilnem številu odzvalo našemu vabilu, upamo, da bo tudi letos to storilo, osobito, ker se veselica vrši v obče znani in ugledni gostilni g. Lovro Aljančiča v Bistrici. Naša skupina prav dobro napreduje, vedno se oglašajo novi člani, tako, da bo kmalu naša skupina eno najmočnejših društev v Tržiču. Ker je veliko članov, seveda tudi mnogo boleznii, posebno taki se nam smilijo, ki jih dolgotrajna bolezen tlači. Posebno za te je namenjena naša veselica, da se jim vsaj nekoliko odpomore. Zatorej v nedeljo vsi v Bistrici! Ako bi bilo grdo vreme, se veselica vrši precej drugi dan.

Črna. Ker nova društvena dvorana do 29. junija še ne bode zgotovljena, pri »Drofelniku« pa rabijo prostore za ženitnino, odpade dne 29. junija zborovanje in se bode letos tudi obletnica pozneje praznovala.

Črna. Dne 13. junija je bil tukaj umorjen in nato oropan nadkopač Aleš Riegelnik. Nesel je denar iz Možice v Igerčevo, ker bi bili po delu dobili delavci svoj zaslužek izplačan. Med potjo ga je pričakal delavec Janez Grmadnik iz Libuč, ga od zadaj ustrelil v hrbtenico in mu nato takoj z britvijo prerezal žile na vratu. Delavke so videle morilca ob cesti stati za drevesom nič hudega sluteč, čuli so tudi delavci strel in upitje, pa bila je vsaka pomoč nemogoča. Morilec mu je odvzel torbo z denarjem in je odbežal. Dobro uro po činu so ga že imeli ujetega. Dobila sta ga delavca Gosnik in Kranjc. Delavstvo je bilo vse pokoncu in se zgražalo nad dejanjem in je morilca tudi precej preteplelo. Izročjen je bil deželnemu sodišču v Celovcu. — Dne 14. junija, to je v nedeljo, je bil pogreb umorjenega. Pri pogrebu rajnega župnika ni bilo veliko več ljudi, drugače pa še ljudje ne pomnijo v Črni takega pogreba. — Rajni je zapustil ženo in enega sina, ki službuje pri orožnikih v Bosni. Dobro je povedal tukajšnji zdravnik: Škoda Riegelnika. Jaz sem ga imel tudi rad, bil je pošten, dober mož. Samo sramota je, da pošten človek tukaj niti svojega življenja varen ni. Gotovi krogi pa naj pomislijo, kakšne saccove obrodi proticerkvena agitacija in se naj vprašajo, kaj loči človeka od živali. Ne razum, ampak edino le vera! Ko bi bil se ti le vsak dan enkrat pokrižal, bi ne bil kaj takega storil, je rekla žalostna vdova morilcu.

Poročilo štajerskega okrožja J. S. Z. V nedeljo dne 21. junija je priredila J. S. Z. dva shoda za železničarje. Prvi se je vršil v Laškem trgu ob 8. uri dopoldne, drugi pa v Radečah ob 3. uri popoldne v »Narodnem domu«. Na obeh shodih je govoril delavski tajnik Vekoslav Zajc.

O grozovitostih v balkanski vojski.

Lani meseca avgusta, neposredno po sklepu bukareškega miru, je sklenila uprava Carnegijejeve ustanove za mednarodni mir, da pošlje na lice mesta v pokrajine mešano mednarodno komisijo, ki se naj prepriča o resnici onih dogodkov za časa balkanske vojne, ki so vzbujali ogorčenja in obsodbo vsega kulturnega sveta. V tej komisiji so bili: vodja stranke kadetov v ruski dumí Miljukov, znani angleški publicist Brailsford, francoski poslanec Justin Godart in ameriški vseučiliški profesor Samuel Dutton s Columbia - univerze v New Yorku. Misel za osnovanje te komisije je sprožil predsednik Columbia - univerze Nikolaj Murray Butler in znani francoski senator d'Estournelles de Constant je prevzel izvedbo cele akcije. Pet tednov se je mudila komisija na Balkanu in zbirala podatke. Bila je v Belgradu, Sofiji, Solunu, Skoplju, Seresu, Donatu, Drami, Atenah, Carigradu in v različnih drugih krajih. Svoj težavni posel je vršila spričo številnih zaprek. V Belgradu so oficialni krogi zavzeli napram njej celo nekako odklonljivo stališče, medtem ko je bila v drugih deželah sprejeta še dosti gostoljubno. Na podlagi lastnih opazovanj, zasliševanj očitvecev, raznih dokumentov, zlasti konzularnih zapiskov, zlasti pa na podlagi zaslišanj onih oseb, ki so na

lastni koži čutile vsa grozodejstva vojne, je sestavila komisija poročilo, ki obsega 400 strani z raznimi prilogami in ki bo izšlo v nekaj dneh tiskano v New Yorku in Parizu.

Kolikor je dosedaj znano, je to poročilo važen spis za presojanje dogodkov na Balkanu. To poročilo ni nikaka zgodovina vojne, kajti člani komisije so si predvsem postavili kot nalogo, objektivno in brez predsodkov proučiti resničnost onih poročil, ki so za časa vojne prihajala z Balkana v Evropo. Iz poročila je razvidno, da so se mnoga grozodejstva pretiravala ali pa celo izmislila. Mnogokrat so bile razne obdolitve izmisljene od ene stranke samo v ta namen, da bi se odvrnila pozornost od njenih lastnih izgrediv. Gotovo so še v spominu vesti grških listov o nasilnih umorih grških škofov v Dojranu, Kavali in Seresu. Člani Carnegijejeve komisije pa so našli te šoke pri najboljšem zdravju. Delo komisije bo gotovo tudi veliko pripomoglo k točni sestavi podatkov o številu žrtev in višini škode vsled vojne. V vsem pa bo gotovo nastal nov dokaz za resničnost starega pregovora, da se najbolj laže pred volitvami, po končanem lovu in med vojno, kar se je godilo tudi na Balkanu.

Vendar pa nudi poročilo Carnegijejeve komisije dovolj grozovitosti. Za umevanje teh grozovitosti je gotovo pomembno pojasnilo, ki je med drugimi podatki in poročili. Velik povod raznih grozovitosti je bilo namreč predvsem napačno mnenje o narodnostnih razmerah v Makedoniji, ki je prevladovalo bodisi med Bulgari, bodisi med Srbi ali Grki. Vsi ti trije narodi so namreč mislili, da bodo onstran meje prišli do ljudi lastnega rodu, jezika in vere, medtem ko so našli v resnici večinoma neko mešanico vsakovrstnih narodnosti, ki so osvobojevalce prejšnjega dne občutili po prvem streljenju ravnotako ko tujece in zatirale kakor prejšnjo vlado. Zato je vladalo v drugi balkanski vojni, v kateri so se osvobojevalci spopadli med seboj, veliko večje ogorčenje ter se je dogodilo primeroma več grozodejstev kot v prvi balkanski vojni. Poročilo Carnegijejeve komisije omenja, da spominja druga balkanska vojna v 20. stoletju na najmračnejše dneve srednjega veka, celo na čase asirskih zmag, ko so se dogajala ona grozodejstva, ki so v vojni praksi že stoletja izključna. Poročilo opisuje sistematično klanje celih rodov, sramotno ravnanje z jetniki, ubijanje civilnega prebivalstva, plenitve in požige ter številna onečaščenja žensk.

Komisija je skušala dognati psihološke vzroke teh nečloveških izgrediv. Konstatirala je, da motiv za vsa grozodejstva ni dala edino-le vojna sama, temveč da je pri njih prišlo do izraza tudi osebno maščevanje. Stoletno zatiranje, ki se je končalo z izbruhom, je tudi zahtevalo grozno povračilo, ki so ga tlačeni tudi izplačali. Niso bile redne čete, ki so se udeleževale grozodejstev, temveč tolpe, ki so jim sledile in porabile socialni nered, da so se maščevale nad svojimi zasebnimi sovražniki. V mnogih slučajih se je posrečilo komisiji tudi dokazati z dokumenti odgovornost balkanskih vlad za razna grozodejstva, tako n. pr. odgovornost bulgarske vlade za klanje Turkov v Seresu in odgovornost turške vlade za grozodejstva po povratku turških čet v Tracijo in Odrin. A tudi za oficialno sodelovanje Srbov in Grkov v teh žalostnih zadevah nudi poročilo Carnegijejeve komisije gotove podatke.

Poseben odstavek v poročilu komisije je posvečen razmerju balkanske vojne do mednarodnega prava in se pričinja s sledečimi besedami: »V mednarodnem pravu ni z ozirom na vojno na kopnem in na ravnanje z ranjenci nobene določbe, ki bi se v večji ali manjši meri ne kršila od vseh vojskujočih strank.« Kljub temu, da so vse balkanske države podpisale haaški dogovor, ni nobena upoštevala njegovih

določb, ki humanizirajo vojskovanje. Zdi se, kakor da bi častniki vojskujočih strank ničesar ne vedeli o tem dogovoru in kakor da bi nikdar ne slišali o genfski konvenciji. Nešteti ranjenci so bili usmrčeni, jetnike so v množicah morili ali pa jih pustili umreti vsled lakote. Ponovno se je tudi dognala pri grški in bulgarski armadi raba eksplozivnih krogelj, kakor tudi kršenje parlamentarne zastave in genfskega križa.

Glede gospodarskih posledic vojne samoobsebi umevno komisija ni mogla napraviti končnih sklepov. Za to je potrebno več časa, da bi se mogli napraviti natančni računi o opustošenjih. Številke, ki so jih navedle balkanske države, je treba premotrivati z gotovo previdnostjo, ker so imele predvsem namen, nudiiti podlago reklamacijam vojskujočih držav pri finančni komisiji v Parizu. Bržkone so bile namenoma nekoliko višje preračunane. Komisija pa opozarja na gotove nenavadne finančne posledice balkanske vojske. Ogrorne vsote so namreč požrli transporti prebivalstva iz dežel, okupiranih od zmagovalcev, v pokrajine premagane države. To preseljevanje prebivalstva, ki je štelo na stotisoče oseb, je naložilo državam ogromna finančna bremena. In tako se je zgodilo, da so se državni dolgovi zmagovalcev pomnožili vsled vojne za ogromne vsote: Grški za 300, bulgarski za 400 milijonov.

Poročilo komisije govori tudi o moralnih in socialnih posledicah vojne. Povzročila je vojna popolno moralno anarhijo in nevpoštevanje najelemenarnjih predpisov osebne in družabne pravičnosti. Neusmiljena grozovitost, popolno pomankanje usmiljenja napram otrokom, slabotnim in ranjenecem, pomanjkanje vsakega spoštovanja do ženske, slepa strast uničevanja, vse slabe strasti so se razvile do viška in so bile povod razrušenju socialnega reda. Vse to je konstatirala komisija bodisi na podlagi zogljenelih razvalin požganih krajv, bodisi na podlagi izpovedi žrtev ali celo frivolnih priznanjih storilcev samih.

To poročilo je važen dokument proti trditvam vseh onih, ki govore o vojni kot osvetojučem sredstvu za plemenitost človeških čustev. Ljudstvo plačuje, ljudstvo krvavi za neznane namene dostikrat nezeanih ljudi samo zato, nima potem obstanka v rodni zemlji. Vojna vzbuja v človeku — najbolj živalske nagibe, — kdo bi je ne obsojal? Poročilo Carnegijejeve komisije bo izšlo v angleškem in francoskem jeziku.

Okno v svet.

OBČINSKE VOLITVE V RIMU.

Pretekle dni so se vršile po mestih v Italiji občinske volitve. V Milanu so zmagali socialni demokratje, pa z majhno večino, v drugih mestih, kakor Turin, Padova, Genova, Neapelj, so pa zmagale vladne stranke v zvezi s katolici. Najbolj vesela vest pa je, da so v Rimu padli svobodomisleci in prostozidarji in da pridejo v občinski svet vladni in katoliški močje. Dosedanji župan in strupeni sovražnik papežev, Natan, ki je ob vsaki priliki norce bril in sramotil rimskega papeža, je dobil skoro najmanj glasov. Ta zoperni, domišljavi in ošabni rimski župan je še svoje ljudi odbil od sebe. Sedem let je moril ljudi s svojimi hujskarijami in neslanostmi. Slednjic ga je vendar doletela zaslužena usoda. V Rimu so vsi veseli, da so se ga odkrižali.

KOLIKO MOŽ JE V VOJAŠKI SUKNJI.

Rusija ima vsako leto v vojaški službi 2.320.000 mož, Nemčija 880.000 mož, Avstrija 500.000, Italija 410.000, Francija jih bo morala imeti pa 770.000, če ne, ji bodo Rusi obrnili hrbet, ker za slabega zaveznika ne marajo. To pravi ruski vojni minister Suhomlinov.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Natančneje paziti

na to
tovarniško
znamko
kavin
mlinček

pri nakupu
pravega
: Franckovega :
preizkušenega
kavinega pridata!

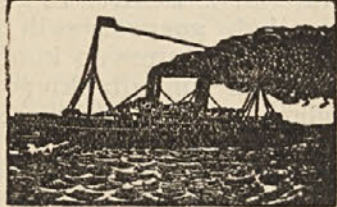
V zalogi v vseh trgovinah s špecerijskim blagom.

**Pristopajte k Jugoslovan.
Strokovni Zvezi!**

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

**Samo 5 dni!
iz Hawre v
New-York**

francoska prek-
morska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linijo iz
Hawre v New-York in liste za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni

in brezplačna po-
jasnila daje samo **ED. ŠMARD**
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetске posojilnice“.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven
spadajočih potrebščin.

F. Meršol Ljubljana
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavio,
nogavio, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robov, ovrat-
nikov, zavratic, volne, bombaža, su-
kanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in
vsakovrstnih drugih risb.

Erpezo blago

Zmerne cene

KUC

Zdravniško
priporočano **kritvoroče vino, daje moč in zdravje.**

Vzorec 4 steklenice 5 kg franco po
poštne povzetju K 4-80.

Edina **BR. NOVAKOVIĆ**
zaloga

veletrgovina vina, vermuta, mar-
sale, malage, konjaka, žganja itd.

LJUBLJANA.

Sladni čaj-zajtrk!

Kri! 50% prilhranka in okusen zajtrk, južina! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladin in
Moči! je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin.
Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karnar Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse št. 109,
Josefstädterstrasse št. 25, Radetzkyplatz št. 4.
V Gradcu: Sackstrasse št. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih trdk
Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg št. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno
sukno za moške obleke, volneno blago, kakor
ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. —
Perilno blago, čefirji, kambriki, batisti v bogati
izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kako-
vostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje.
Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za
postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti
v volnenih in svilenih robovih in šalih. Namizni
prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.
Priznana nizke cene!

Tovarne za asbestskrilj „ZENIT“

družbe z om. zavezo, Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši

krovski material

Razsirjajte med delavstvom Vaše glasilo

„Našo Moč“.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti oginjanju otrok in proti po-
tenju nog, škatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, škatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljivo
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

„Dobniki“ v Ameriko
Plavati, tokijo, duvni, po ceni in
varnosti potovanja naj se obrnejo
na **Simona Šmetetza**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20,
Kotlovnicu Pijavnika daje se brezplačno.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avđust Drelse, Ljubljana

— Mnogokrat odlikovana. —

Priporočajo se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
štedilna ognjišča
in peči

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih cen-
ah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znaten popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

Varstvena znamka.

Peter Kozina & Ko.
Tovarna čevljev v Trziču,
Gorenjsko.
Najmodernejše podjetje monarhije.
Otvoril sem lastno prodajalno
Na drobno v Ljubljani Na debelo
Breg št. 20 (Gojzova hiša).

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Solidno izdelane
dežnike in
solnčnike
priporočajo

po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini

Janko Češnik

(Pri Češniku) **LJUBLJANA**
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejše blago za ženska in moška
oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Svoji k svojim!
A. LUKIĆ

Ljubljana, Pred Skofijo št. 19.

Konfekcijska trgovina

za dame, gospode, dečke in deklice
se najtopleje priporočajo.

IVAN JAK IN SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporočajo svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev
— za rodbino in obrt. —

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prilije, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadržniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4 3/4 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vložnih 100 kron čistih
obresti 4-75 kron na leto. Stanje vlog je
bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov
kron. Za nalaganje po pošti so poštnohra-
nilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.